

2.

S I S T E R O N D E

Tirsdag, 10. april 1945.

 Mappes **VS A**
 Eksp.
 Dato **10.4.45**
 A **57376/VS**
 L **410**

NR 11 P.

Dato 9. april 1940?

Ministeren for nasifjuss, Sverre Riisnes, søker i disse dager tyensynlig å velte ansvaret for det som skjedd i de ulykkelige april dager 1940 over på den norske regjering og England og Frankrike. Konklusjonen av alle hans utleggninger skulle vel bli at det ikke er Quisling og NS som er landsforedere og tyskerne som var angripere, men tvert om skulle det være Kongen, Regjeringen og Stortinget som var landsforedere og Vestmaktene som var angripere. Det hele støker litt av en forhåndsprosedyre der det gjelder å skaffe et "juridisk" grunnlag for frikjennelse av quislingene for anklagen om landsforederi. Det er selvsagt latterlig å tro at norske myndigheter vil ta Riisnes' prosedyre alvorlig, og like håpløst er det for ham å prøve å innbille det norske folk noe liknende. Quisling og hans tilhengere er i den grad brennmerket i folks bevissthet som landsforedere at det ville ikke gjøre noen forskjell om de ble frikjent ved hvilken som helst domstol.

Likvel kan det være av interesse å se litt nærmere på hva som hente 9. april 1940, særlig nå da vi har fått begivenhetene på plass av og for. Spørsmålet om hvem som var angriper spiller i denne forbindelse svært liten rolle. En ting står fast: 9. april var det tyskerne som angrep oss med overlegne styrker etter tydelig vis å ha forberedt angrepet lenge. Den fjell som England og Frankrike klarte å yte, var så liten og uprovidert at den i og for seg burde være bevis på at noen alvorlige angrepsplaner ikke forelå.

Den 9. april sto vår regjering overfor det faktum at vi var blitt angrepet av en vel forberedt fiende. Med vår nøytralitet var det en jenkallelig forbli. Regjeringen kunne ha bidd seg for Tyskland og latt det besette strategisk viktige punkter. Men etter det kunne vi ikke være nøytral. Ingen skal få oss til å tro at tyskerne var blitt liggende helt uaktivt langs hele kysten. Vi var kommet i samme stilling som Danmark inntil august 1945. Regjeringen gjorde straks det eneste naturlige, den forlot Oslo sammen med Kongen og Stortinget for å beholde sin evne til å ta fri beslutninger. I dette øyeblikk kom mer Quisling inn. Han proklamerer seg som norsk regjeringssjef "for de ansvarlige myndigheter hadde "rømt" og derfor hver som helst var forpliktet til å ta ansvar for statens styre og stell". (Dette er ikke ordrett sitat.)

Den 10. april 1945 statsforfatning Quisling har

funnet dette, har han av lett forståelige grunner aldri kunnet forklare. Men han nyttet sin "myndighet" til å tilbakekalle mobiliseringsordren og henstille til folket å nedlegge motstanden. Er ikke alt dette landsforederi? Det er i og for seg likegyldig om han hadde konspirert med tyskerne på forhånd og planlagt sabotasje i den norske forsvarsmakt. Det han helt åpent gjorde 9. april er fullt tilstrækkelig.

Vår lovlige regjering var nå kommet i en tvangssituasjon. På den ene side viste folket en spontan vilje til å yte motstand. På den annen side hadde tyskerne gjennom å kjøre opp Quisling som statsminister gjort seg umulige som forhandlingspartnere. Regjeringen måtte derfor simpelthen forsette krigen mot Tyskland. Særlig fikk den Stortingets fulmakt til å fortsette krigen om nødvendig også utenfor landets grenser.

Quislingens anklage mot de norske myndigheters opptreden i april dagene 1940 retter seg særlig mot to punkter: Regjeringen sviktet nøytralitetslinjen og den rønte fra Oslo. Den siste anklage er som før nevnt helt latterlig. Og den første er tvert imot gjennom usann. Koht forfektet uavkortet nøytralitetslinjen i ord og handling. Vårt forsvar var for svakt til å kunne hindre overgrep fra noen av partene. Nå ser vi klart at nøytralitetslinjen var uholdbar. Vi ser at i kampen mot menneskehetens fiende - nasismen - kan ingen være nøytral. Utfallet av kampen er avgjørende for alle nasjoners framtid. Sverige har heller ikke klart å holde seg nøytral selv om de på grunn av en heldig utnyttelse av de politiske konjunkturer har klart å holde seg utenfor det væpnede oppgjør - hittil. Men like så litt som det opptratte nøytralt overfor Tyskland i 1940-41, er det nøytralt overfor De Forente Nasjoner idag. Sveriges "nøytralitet" har bestått i at de har klart kunststykket å være "ikke-krigsførende" på begge parters side i løpet av krigen. Det var vår nøytralitetspolitikk som spilte fullt 9. april 1940. Men det norske folk og dens Konge og Regjering tok øyeblikkelig lærdom og har i fem år blitt jempet nasismen uforsonlig og vil føre det til siste slutt.

Nasiredektørenes feil er nye skjelsordsergier. Den danske Aftenposten i en leder i torsdag var våre delegerte til San Fransiscokonferansen var i den grad simpel og grisete at den bare kan forkomme i en presse som er så totalt blottet for det vi kaller kultur som nasistenes. I vår frie demokratiske presse

... som ikke unndulat-usanne- eller rekronkende bemerkninger om noen. Høy og lav var beskyttet mot å bli skjelt ut offentlig. Det ser ut til at nasipressen skal demonstrere hvordan vår prosess vil ta seg ut når alt som tidligere var straffbart blir tillatt og alt som det før var en selvfølge kom fram, blir holdt med under de strengeste straffetruusler.

Når vårt lands høyeste, lovlige embetsmenn blir smisset ned på en måte som den Aftenposten prøvde, er ikke de straffer den borgerlige straffelov bestemmer tilstrækkelige. Folket vil krave den straffen som venter de større krigsforbryterne av alle slag. Her redaktør Feiring i Morgenposten må ikke innbille seg at det bare er hans gamle NS-kolleger i Aftenposten som vi har i kikkerten. I Morgenposten i forrige uke forekom en vending som "et par dansker av fyrsteslekt", og det var Kongen og Forsvarssjefen han mente med det. Herr Feiring må være oppmerksom på at Forsvarssjefen med disse to personer ikke bare er majestætsforbrytelse, men fornærmelse mot det norske folk og den norske forsvarsmakt.

Nyhetsene fra London mandag 9. april kl. 18.30.
Norge. Det ble holdt en minnegudstjeneste i Westminster Abbey i anledning av 9. april. Biskop Arne Fjelibu og en danske presten Sandbæk talte. Talshede var kongen og kronprinsen og mange høye militære og sivile autoriteter fra mange land. Presten Sandbæk ba en bønn for Norge og Danmark, og biskop Fjelibu holdt en tale der han på en kraftig og verdig måte minnet den innsats de to land hadde gjort og hvordan Norge og Danmark gjennom den felles skjebne er kommet hverandre nærmere enn noensinne før.

Vestfronten. Britiske panserstyrker er rykket inn i Ricde, 8 km. sør-øst for Bremen. Andre kolonner nærmer seg Bremen fra sør og sør-vest. Britiske og amerikanske tropper rykker fram mot Hannover fra 3. fronten. Nord for byen har de nådd elva Leine, og vegen mellom Hannover og Bremen er avskåret. Amerikanske styrker står 11 km. sør for Hannover. De har allerede satt over Leine og står 50 km. fra Braunschweig. Allierte fly har observert voldige branner i Nord-Tyskland enda det i dette område bare var Hamburg som var utsatt for flyangrep igår. 1. kanadiske arme har rensat Lubben og står bare 25. km. fra Zuidersjøen og har allerede kontakt med fallskjermssoldatene. Disse har brutt Groningen-banen på 22 steder. Kanadierne har satt over Ems og står 60 km. fra Minden. I Ruhr har amerikanske tropper rykket inn i Gelsenkirchen igår og idag Dortmund. Tyskernes bevegelsesfrihet i Ruhr-området blir mindre og mindre. Byene Soest og Ostonnen er tatt. Amerikanerne er rykket fram til Schweinfurt og har tatt Graulshain undervegs til Nürnberg. 1. franske arme har tatt Eforzheim og står 25 km. fra Stuttgart. Gjennomsnittlig blir det nå satt ut av spillet 37.000 tyskere pr. dag i vest i falne, fanger og sårede. Amerikanerne

sjonsleide som lå i nærheten av Gotba. I denne leir befant seg mest russere, polakker tsjekkere og jøder. 4000 av fangene er døde eller myrdet i løpet av de siste månedene. Amerikanerne kom så overraskende på de tyske soldater at disse flyktet uten å få fjernet de mest kompromitterende ting etter seg. Disse handlene lik lå spredt utover hele leiren, og amerikanerne fikk tak i tyskere fra omegnen for at de skulle se hva som var skjedd så de senere kunne avgi vidnesbyrd om dette. Flyangrep. 900 britiske fly bombet U-båtveier i Hamburg igår. Berlin, Leipzig og Dessau ble også angrepet. Mosquitofly har angrepet Magdeburg og Bremen. Fly fra Italia angrep igår Linz og Salzburg.

Østfronten. Tolbuchins styrker er trengt å inn i Wien. Byen er helt omringet, og 5 av dens 20 distrikter er erobret. I sør-veste russerne nådd fram til Linz. Lenger nord er russerne gått over den tsjekkoslaviske gr og har satt over Moravaelva. Andre styrker rykker også fram mot Wien og Brno. I nord er stormangrepet mot Königsberg innledet, og russerne har trengt gjennom byens forevar på to steder.

Det er blitt sendt ut en offisiell erklæring fra Moskva om at Sovjet ikke ønsker noe østlig territorium.

To slage tyskere?

Fra en kvinnelig polsk kollega saksir vi følgende lærerrike historie: En familie fikk tvangsinnkvartert en gestapist. Han kom fu hjem hver natt, skjöt i vegg og tak og nettet seg intet i retning av büllepåfund. Sær hadde han en inngrodd uvilje mot et bestemt flygel. Da han reiste, knuste han det så godt han klarte i farten. Etter ham kom en meget lærd herr doktor fra München. Han ble sorgfult og bedrøvet over sin ukultiverte landsmann, lot flygelet reparere og spilte på det hver eneste aften. Ja, han spilte til og med Chopin på det, og da han reiste - tok han flygelet med seg.

Norgesnytt.
"Et langmodig folk". Forleden var det såkalt gulovlig dans på et ungdomshus i Lunde i Telemark. Tyskerne fikk glede på det, og die Wehrmacht rykket ut. Ungdommene stakk til skogs men tyskerne skjöt, og to gutter ble drept. De døde måtte. For en tid siden fikk Oslo Arbeidsskontor i oppdrag å skaffe 30 kvinner til Marincoberkommando Norge og utstedte et tilsvarende antall pålegg. Ingen møtte. Fra Narvik meldes at tyskerne hadde logret del varer under presenninger på kai der. De var streng vakt, og befolkningen trodde det var ammunisjon. Ved innlastingen viste det å være "avakuerte" ting, særlig klær, mobil og kjøkkenutstyr. I Tromsø tynnes det ut i tyskeres rekke. (så russiske fanger sendes sydover. I Yolda er det foretatt nye arrestasjoner. Blandt andre er rektor Kristvik, banksjef Drablös og flere lektorer arrestert.